

ԲՆԱԿԵԼԻ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՐԴԻ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Ներկայացված է բնակելի միջավայրի զարգացման ընթացքի առանձնահատկությունները սկսած 19-րդ դարի կեսերի արդյունաբերական հեղափոխության ժամանակաշրջանից մինչև հետարդյունաբերական ժամանակաշրջանի 20-րդ դարի վերջը: Ժամանակակից բնակելի կառույցների ուսումնասիրության արդյունքում բացահայտված են արտասահմանյան բնակելի ճարտարապետության հիմնական միտումները և հեռանկարային ուղիները, ձևակերպված են բնակելի միջավայրի ճարտարապետության որակի արդի չափանիշները գործառության, գեղագիտական և բնապահպանական տեսանկյուններից, կայուն զարգացման սկզբունքներին համապատասխան:

Առանցքային բառեր. արդյունաբերական հեղափոխություն, իդեալական քաղաքներ, կայուն զարգացում, ֆենոմենոլոգիայի հարացույց, արդի միտումներ, որակի ցուցանիշեր

19-րդ դարի կեսի արդյունաբերական հեղափոխությունը մեծ ազդեցություն է ունեցել բնակելի միջավայրի տարածական բնութագրերի վրա: Արտադրական գործընթացի մեքենայացումը խթանեց արդյունաբերական ձեռնարկությունների աճը և հանգեցրեց գյուղական բնակավայրերից դեպի քաղաքներ բնակչության ակտիվ ներհոսքի: Ուրբանիզացիայի գործընթացի արագ զարգացումից հասարակության կյանքում աճեց քաղաքային բնակավայրի դերը: Եթե 19-րդ դարի սկզբին քաղաքներում բնակվում էր երկրի բնակչության մոտ 3%-ը, ապա 1900 թ.՝ 13,6% , իսկ 1950թ. արդեն 38,6%-ը [1]: Աստիճանաբար առանձնատների թիվը գնալով նվազեց, իսկ բազմաբնակարանային տներինը աճեց, առաջացան նոր տիպի շենքեր, որոնցից լայն տարածում ստացան այսպես կոչված «Եկամտաբեր տները»:

Ուրբանիզացիայի պայմաններում տարերային անկանոն կառուցապատվող բնակելի տարածքները, իրենց բնորոշ հակասանիտարական պայմաններով և կառուցապատման գործընթացի վերահսկելու դժվարությունն առաջացրեց քաղաքները նորովի կանոնավորելու և վերակառուցելու անհրաժեշտություն: Մշակվեցին փողոցների կանոնավոր ցանցի համակարգեր, որոնց շնորհիվ կարգավորվեցին և վերակառուցվեցին քաղաքային տարածքները (1811թ. Նյու-Յորքի վերակառուցման նախագիծը) [2]:

Հատակագծային փոփոխությունների հետ համընթաց, փոխվում է նաև բնակելի բջի ծավալատարածական կառուցվածքի ձևավորումը՝ ինտրովերտ բնույթի կառուցապատումը փոխարինվում է էքստրավերտ բնույթով տարածական կազմակերպման: Ընտանիքի կյանքը սկսվում է ինտեգրվել քաղաքային ակտիվ կյանքին, ինչն անդրադառնում է ծավալատարածական կառուցվածքի ձևավորման վրա, որին արդեն բնորոշ էր

կառուցապատման վանդակաձև կառուցվածքը՝ մուտք դեպի բնակարան և բաց պատշգամբներ՝ փողոցի կողմից, ինչպես նաև շքեղ ճակատներ [3,4]:

Այսպես, 19-րդ դ. ավարտին բնակելի թաղամասն (նկ.1, 1) իրենից ներկայացնում էր 5...6 հարկանի, ներքին բակերով, պարագծային կառուցապատված բնակելի միավորների խումբ, հստակ արտահայտված հատակագծային կանոնավոր ցանցային կառուցվածքով [5]:

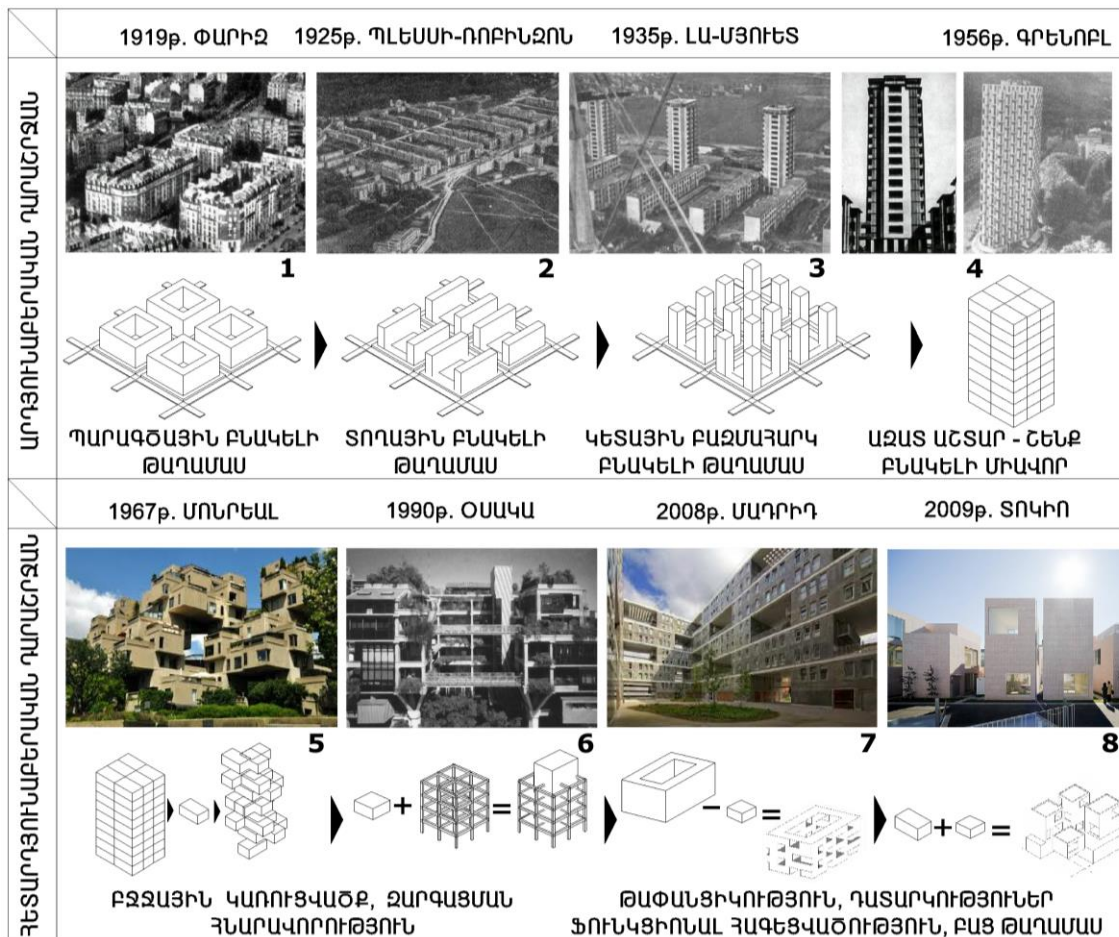
19-րդ դ. վերջից մինչ 20-րդ դ. սկզբը բնորոշվեց բնակելի միջավայրի զարգացման և կազմավորման այլընտրանքային նոր ուղղությունների ձևավորմամբ. առաջ եկան բազմաթիվ «Իդեալական քաղաքներ»-ի ուտոպիստական հայեցակարգեր և բնակելի միջավայրի, կյանքի որակի լավացմանն ուղղված նոր տեսություններ:

Իդեալական բնակելի միջավայրի տեսական հայեցակարգերից կարելի է առանձնացնել երկու հակասական ուղղություններ, որոնք որոշեցին համաշխարհային քաղաքաշինության զարգացման նոր ուղղվածությունը: Առաջին ուղղությունը վերաբերվում է ապագայի քաղաքային և արբանյակ քաղաքների տեսություններին՝ ըստ Է. Հովարդի [6], իսկ երկրորդը՝ ուրբանիզացիային ուղղված հայեցակարգին: Այս ուղղության վառ հետևորդներից էին Թոմի Գարնեյն՝ իր 1911թ. «Արդյունաբերական քաղաք» նախագծով, Լե Կորբյուզեն՝ 1925թ. «Ճառագայթային քաղաք» հայեցակարգով, Անրի Սովաժն իր՝ ներքին բակով աստիճանաձև բնակելի շենքերի տիպաբանությամբ, Օգյուստեն Բեյը՝ հելիոմետրիկ առանցքով գծային կառուցապատման հայեցակարգով [7]:

1933թ. CIAM-ի 4-րդ խորհրդաժողովում ընդունվեց «Աթենքի Խարտիան», որը հաստատեց բնակավայրերի ձևավորման հիմնական սկզբունքները և ճանապարհ հարթեց դեպի բազմահարկ կառուցապատում: Ներառված 111 կետերից առավել կարևորներն էին՝ բազմաբնակարանային բնակելի զանգվածի ազատ տեղակայումը, բազմահարկ կետային կառուցապատման սկզբունքը, տարածքի հստակ ֆունկցիոնալ գոտիավորման սկզբունքը: Վերոհիշյալ գաղափարները 20-րդ դ. կեսերում բնակելի միջավայրի որակի ձևավորման ուղղությանն էին հիմք հանդիսացան ֆունկցիոնալիզմի համար և որոշեցին պանելային բնակելի կառուցապատման զարգացման նոր հարացույցը (նկ...4) [6]:

1960-ականների վերջին և 1970-ականների սկզբին հասարակությունն անցնում է մի նոր հետաքրքրությունաբերական կամ ինֆորմացիոն շրջան, որը նշանավորվեց ինտերնետ տեխնոլոգիաների զարգացմամբ, մեքենաների շարժման գերաճով, գլոբալիզացիայի միտումներով, բազմակողմանի հաղորդակցությամբ և սուբուրբանիզացիայի միտումներով: «Աթենքյան Խարտիայի» կողմից որոշված սկզբունքներն ու արժեքների համակարգը առաջ բերեցին բնակչության մեջ աճող ազգային-ռասսայական բաժանում և գործառույթային սահմանափակումներ, զանգվածային մեքենայացում, ինչը բնակիչներին զրկեց ազատ տեղաշարժման ազատությունից, քաղաքների զանգվածային ընդարձակումներ, բնակիչների ինքնության զգացողության նվազեցում: Նման երևույթները ստիպեցին վերանայել Խարտիայի կողմից ընդունված դիրքորոշումներն ու արժեքների համակարգը:

Ճարտարապետական փորձում նկատվեց վերադարձ դեպի ավանդական բնակելի միջավայրի արժեքներ և առաջ եկան բազմաթիվ տեսական հայեցակարգեր ինչպիսիք են՝ «Մետաբոլիզմը», «Ֆենոմենոլոգիական հարացույցը», «Նոր ուրբանիզմը» և «Կայուն զարգացումը», որոնք արտացոլված են Ջեյն Ջեկոբսի, Քևին Լինչի, Կիսա Կուրոկավայի, Քրիստիան դե Պորտգամպակի, Անրի Լեֆևրի և Հենրի Լեննարդի աշխատություններում [2]:

Նկ.1. Բնակելի միջավայրի զարգացման առանձնահատկությունները արդյունաբերական և հետարդյունաբերական դարաշրջաններում

1- Փարիզ, հողատարածքների թանկացումը հանգեցրեց հարկայնության ավելացմանը, 2 - Պլեսի-Ռոբինզոն, 20-ական թվականների տողային կառուցապատման հայեցակարգերի արդյունք, 3 - Լյա Մյուետ բնակելի համալիր բազմահարկ շենքերով, կետային բազմահարկ շենքերով թաղամասի հայեցակարգեր, 4 - Գրենոբլ, Իլ Վերտ բնակելի համալիր, աշտարակ-շենքերի հայեցակարգերի արդյունք, 5 - Մոնրեալ, «Habitat 67» բնակելի համալիր, Մետաբոլիզմի հայեցակարգ, 6 - «NEXT 21» բնակելի շենք, «բաց» և «ձկուն» միջավայրի հայեցակարգ (Ն.Հաբրակենի տեսություն), 7 - «Celosia residence», 8 - «Seijo Town Houses» - բնակելի միջավայրի թափանցելիություն, սոցիալ-ֆունկցիոնալ ինտենսիվացում, բաց տաղամասի հայեցակարգ (Կրիստիան դե Պորտգամպակի)

Այդ ուղղություններից մեկը կապված է բնակելի տարածության ադապտացիայի և զարգացման սկզբունքների հետ: Նման գաղափարախոսությունը կապում են 1960-ականներին առաջացած մետաբոլիզմի ուղղության հետ, որոնց վառ ներկայացուցիչներն էին Քենզո Տանգեն և Կիսե Կուրակավան [8,9]: Հիմնական եղանակներից մեկն էր բնակելի միավորի բջջային կառուցվածքը, մշակված բջջի տեսակների կրկնության միջոցով: Ազատ տարածությունների

առկայությունը հավելյալ մակերես էր ապահովում բնակելի բջիջի հետագա զարգացման համար (նկ.1-ի 5):

Մեկ այլ կարևոր ուղղություն է բնակելի միջավայրի գործառնության ինտենսիվացումը: Քաղաքի կառուցվածքում աշխատավայրի, հանգստի վայրի և բնակավայրի միջև տարածական տարբերակումը ենթադրող գործառնական գոտիավորումը հանգեցրեց քաղաքների չափից դուրս ընդարձակմանը: Անհրաժեշտություն առաջացավ անցնել «էքստենսիվ» քաղաքաշինական մոդելից «ինտենսիվ»-ին, ինչը ենթադրում է ինտեգրվող ուրբանիզմի տեսությունը [10]: Տվյալ տեսության հիմքն է հանդիսանում բնակելի գոտում տարբեր գործառնության նշանակության շենքերի համատեղումը: Զարգացման նոր վեկտորը գտավ իր արտացոլումը տարբեր ժամանակակից բազմաֆունկցիոնալ բնակելի համալիրների և «Մեգակառուցվածքների» նախագծերում (նկ.1-ի 6), [11]:

Երրորդ ուղղությունը կապված է ճարտարապետության մեջ «Միջավայրային» և «Ֆենոմենոլոգիայի» հարացույցների հետ: «Միջավայրային»-ը առաջացել է 20-րդ դ. վերջում, որպես շրջակա միջավայրի պահպանման շարժում: Որակի հիմնական չափորոշիչները, որոնք «Միջավայրային» հարացույցի մոտեցումները բնութագրում են «Կայուն զարգացման», «Բնապահպանության», «Էներգաարդյունավետության», «Հարմարվողականության», բնակավայրի և միջավայրի «Հասանելիության» սկզբունքներով: «Միջավայրային» հարացույցի և «Կայուն» ճարտարապետության շրջանակներում աշխատել են ճարտարապետներ Պ. Սոլերին (P.Soleri), Ու. Մակդոնախը (W. McDonough), Կ. Յենը (K.Yeang), Ս. Վան դե Րինը (Sim van der Ryn) և այլոք [12]: «Ֆենոմենոլոգիական», ինչպես և «Միջավայրային» հարացույցը ծագել և զարգացել է ֆունկցիոնալիզմի գաղափարներին հակառակ և ճարտարապետության մեջ «հումանիստական» արժեքների ամրապնդման նպատակով, գրեթե միշտ ուղեկցվել են ճարտարապետությանը և հերթական անգամ ապրել իրենց վերածնունդը 1980-1990 թթ.-ին: Փաստացի «Ֆենոմենոլոգիական» տեսության հիմքում ընկած են «տեղանքի զգացողության», «ժամանակի զգացողության», «իսկության», «նույնականացման» հայեցակարգերը՝ առաջադրված Մ. Խայդեգերի (M. Heidegger), Կ. Ֆրեմպտոնի (K. Frampton), Կ. Լինչի (K. Lynch), Կ. Նորբերգ-Շուլցի (K. Norberg-Shulz), Յու. Պալլասմաի (J. Pallasmaa) և այլ ճարտարապետների կողմից (նկ.1-ի 7,8), [13]:

Բնակելի միջավայրի ճարտարապետության զարգացումն ու վերջին տարիներին կառուցված բնակելի շենքերի ուսումնասիրությունը հնարավորություն տվեցին բացահայտել և ձևակերպել արտասահմանյան բնակելի ճարտարապետության փորձում հետևյալ ժամանակակից միտումները՝

- բնակելի կառույցի ճանաչելի կերպար,
- տարբեր դասերի բնակելի բջիջների համատեղումը մեկ մասնաշենքում,
- բնակարանների տիպաբանության բազմազանություն,
- բազմամակարդակ բնակելի բջիջ, ուղղահայաց գոտիավորում,

- զանգվածային կառուցապատման որակի և հարմարավետության բարձրացում,
- հստակ Ֆունկցիոնալ գոտիավորման սկզբունքի պահպանում բնակելի բջիջներում,
- անցում դեպի միջին հարկայնությամբ բակային տիպի կառուցապատմանը,
- բնակելի շենքում բնական տարրերի ակտիվ ներառում:

Բնակելի տարածքի նման ձևավորման գործում կարելի է հեռանկարային անվանել այն ուղղությունները, որոնք կապված են.

- բնակելի շենքի անդեմ «զանգվածային» մոտեցման անցումից դեպի «անհատական» մոտեցումներին՝ հարմարավետության տարբեր մակարդակներով հասարակության տարբեր «շերտերի» համար,
- բնակելիի նոր գործառնության և տարածական կազմակերպմանը հիմնված հատակագծային լուծումների ազատ ձևափոխման և ճկունության վրա,
- ակտիվ հանգստի և մասնագիտական աշխատանքի համար տարածքների ձևավորմանը՝ ի համապատասխան սոցիալ-մասնագիտական խմբերի պահանջներին,
- բնակելի տարածքի տիպաբանության բազմազանության,
- արհեստական և բնական միջավայրի առավելագույն ներթափանցելիությանը՝ բնակարաններ զարգացած բացօդյա տարածքներով ընդհանուր օգտագործման համար (տերասներ, սրահներ),
- բնակելի շենքերի տիպերի և բաղկացուցիչ տարրերի բազմազանությունը, կախված բնակչության բազմակողմանի պահանջներից,
- նախագծման «սոցիալական հասցեայնությանը», որոշակի սոցիալական խմբերի և խավերի համար (աղքատ, միջին և էլիտար),
- միջշենքային ազատ տարածության կառուցվածքային տարբերակմանը և անհատականացմանը,
- բնակելի կառուցապատման կերպարի անհատականացմանը և ինքնօրինակությանը [14]:

Ընդհանրացնելով արտասահմանյան բնակելի ճարտարապետության տեսական և գործնական փորձը և հաշվի առնելով ժամանակակից միտումները, առաջարկվում է ժամանակակից բնակելի միջավայրի որակի չափորոշիչների համակարգ: Բնակելի միջավայրի որակը կախված է հարմարավետության ցուցանիշներից, որոնք որոշվում են գործառնության, գեղագիտական և բնապահպանական պահանջներով [15]:

1. Գործառնության տեսանկյուն:

Հայտնի է, որ բնակարանի գործառնության հարմարավետությունն ապահովող հիմնական ցուցանիշներն են՝ բնակեցման բանաձևը (բնակելի սենյակների քանակը, կախված ընտանիքի անդամների քանակից), բնակարանի ընդհանուր մակերեսը (հիմք ընդունելով բնակելի տարածքի ապահովման նորմերը), գործառնության գոտիավորումը և գոտիների կազմը:

Բնակելիի գործառնության լուծումները սերտորեն կապված են բնակչի ապրելակերպի հետ: Զանգվածային կառուցապատման պայմաններում ընտանիքների ապրելակերպը հաշվի

առնելու համար կազմվում էին բնակարանների գործառնությանը կազմակերպման ընդհանրացված և գիտականորեն մշակված դրույթներ, որոնք արտացոլում էին ընտանիքների տիպիկ ապրելակերպի տեսակները: Հաստատված դրույթներն ամրագրվում էին նախագծման նորմերում, մինչդեռ անհատականության հասնելու դեպքում ապրելակերպի այդ ձևերը պետք է լրացվեն յուրահատուկ սոցիալական պահանջներով [14]: Նախագծման արտասահմանյան մոտեցումների վերլուծությունից սահմանվում են որակի ժամանակակից գործառնությանը չափանիշները, հիմնված անհատական մոտեցմամբ (նկ.2), [16]՝

- բնակելի միջավայրի զարգացման հնարավորություն,
- բնակելի բջիջների տիպաբանական բազմազանություն,
- բնակելի միջավայրի հասանելիություն,
- ընդհանուր օգտագործման տարածքներ,
- բակային տարածքների գործառնությանը հագեցվածություն:

2. Գեղագիտական տեսանկյուն:

Բնակելի կառուցապատման գեղագիտական որակը պետք է նպաստի բնակիչների անհատականության և ինքնության պահպանմանը: Ճարտարապետական նախագծման մեջ հիմնականում կիրառվում է երկու մոտեցում, կապված բնակելի միջավայրի գեղագիտական ձևավորման հետ: Առաջինն ավանդական մոտեցումն է, հիմնված հեղինակի դիրքորոշումների և տեղանքի սոցիալ-մշակութային ավանդույթների միաձուլման վրա: Եկրորդը՝ նորարարական մոտեցումն է նոր ձևի որոնումը, հիմնված սոցիալ-մշակութային պայմանների հակադրմանը և սեփական ստեղծագործական ձեռագրի կիրառմանը: Այս երկու մոտեցումների արտացոլումն է ժողովրդական և մասնագիտական ճարտարապետությունը, որոնցում գեղագիտական հատկությունները, համապատասխանաբար, կապված են ավանդական, ազգային յուրահատկություններ կամ խիստ արտահայտված անձնական դիրքորոշումների հետ [14]: Բնական միջավայրի ժամանակակից գեղագիտական պահանջները կարելի է ներկայացնել հետևյալ կերպ (նկ .3), [16]՝

- կերպարի ճանաչողականություն և անհատականություն,
- ներդաշնակություն բազմազանության և միանմանության միջև,
- փոխկապակցություն շրջակա միջավայրի հետ,
- ծավալատարածական հորինվածքի չափեր և ուրվագիծ մոդուլային բարդ համակարգ:

Նկ.2. Բնակելի միջավայրի ֆունկցիոնալ ցուցանիշների կիրառման օրինակներ.
 1- «carabanchel-housing» բնակելի համալիր, 2 - «Adelide warf» բնակելի շենք, 3 - «Celosia residence» անգալական դասի բնակելի շենք, 4 - «Samsung 5-cha Apartment f» բնակելի թաղամաս, 5, 6 - « LG Metro City in Yongho-dong» բնակելի թաղամաս

Նկ. 3. Բնակելի միջավայրի գեղագիտական չափանիշների կիրառման օրինակներ.
 1- «Tetris» բնակելի համալիր, 2- «Lace apartment» բնակելի շենք, 3- «Farmosa 1140» անգալական դասի բնակելի շենք, 4-«Habitat 67» բնակելի համալիր, 5-«Pile UP AM Rhein» բնակելի համալիր, 6- « Urban Tulou» բնակելի համալիր

3. Բնապահպանական տեսակետ:

Բնակելի միջավայրի որակի բնապահպանական գործոնը ժամանակակից ճարտարապետության մեջ կապված է երկու տեսանկետների հետ՝ արտաքին միջավայրի վրա կառուցապատման կողմից ազդեցության նվազեցում, էկոլոգիապես մաքուր նյութերի և տեխնոլոգիաների կիրառում և էներգիայի չվերականգնվող աղբյուրների օգտագործումը նվազագույնի հասցնելը [16]:

Այսօր մի շարք երկրներում գոյություն ունեն շենքերի կամավոր բնապահպանական սերտիֆիկացումներ: Դրանցից առավել հայտնի են ամերիկյան «LEED» և անգլիական «BREEAM», ֆրանսիական «HQE» և գերմանական «Passivehouse» համակարգերը, որոնք գնահատում են, թե որքանով է շենքը «ընկերասեր» շրջակա միջավայրի և մարդու նկատմամբ: Չափորոշիչներն են հանդիսանում էներգաարդյունավետությունը, ջրի խնայումը, նյութերի երկրորդային գործածումը, ինչպես նաև աղմուկի և աղտոտման նվազեցումը: Ըստ գնահատման արդյունքների՝ օբյեկտը դասակարգվում է որպես «կանաչ շենք» [17]: Բնակարանների նախագծման արտասահմանյան մոտեցումների վերլուծության ընթացքում սահմանվել են որակի հետևյալ ժամանակակից բնապահպանական չափանիշները (նկ. 4), [16].

- ներքին և արտաքին՝ բնական միջավայրի միախառնում,
- անհատական պարտեզներ շենքի ծավալում,
- կանաչապատ բակեր,
- էներգաարդյունավետություն,
- էկոլոգիապես մաքուր շինանյութեր:

Բնակելի միջավայրի որակի ժամանակակից չափորոշիչները, նախագծման գոյություն ունեցող հիմունքների հետ մեկտեղ կարող են հիմք հանդիսանալ բնակելի կառուցապատման ճարտարապետության համալիր գնահատման, ինչպես նաև նոր շենքերի նախագծման համար: Նման չափանիշներով բնակելի միջավայրի համալիր գնահատման համակարգն ըստ երեք՝ բնակելի թաղամասի, բնակելի շենքի և բջջի մակարդակների, թույլ կտա եզրակացություն կազմել գոյություն ունեցող կառուցապատման՝ ժամանակակից պահանջներին համապատասխանելիության մակարդակի վերաբերյալ և որոշել հետագա արդիականացման և ցուցանիշների բարելավման հնարավորությունները որակյալ և հարմարավետ բնակելի միջավայր ստեղծելու նպատակով:

Այսպես, գոյություն ունեցող բնակելի միջավայրի գոծառությային հարմարավետությունը կորոշվի դրա «հարմարվողական» լինելու աստիճանով, առկա շենքերի բնակարանների տիպաբանական կազմի բազմազանությամբ, թաղամասերի և շենքերի հետիոտն, ինչպես նաև սակավաշարժ բնակչության խմբերի համար մատչելիության աստիճանով, շենքերի ծավալներում դատարկությունների՝ ընդհանուր օգտագործման տարածքների առկայությամբ, ներբակային տարածության մեջ միկրոտարածության (10x10մ) մակարդակում առկա գործառությային տարրերի զանազանությամբ և հագեցվածությամբ:

ՆԵՐՔԻՆ ԵՎ ԱՐՏԱՔԻՆ՝ ԲՆԱԿԱՆ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ ՄԻԱԽԱՌՆՈՒՄ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԵԶՆԵՐ ՇԵՆՔԻ ԾԱՎԱԼՈՒՄ

ԲԱԿԻ ԱՌԱՏ ԿԱՆԱԶՄԱՏՈՒՄ

ԷԿՈԼՈԳԻԱՊԵՍ ՄԱՔՈՒՐ ՇԻՆԱՆՅՈՒԹԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

ԷՆԵՐԳԱՄՐՈՒՄԻՆԱԿԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Նկ. 4. Բնակելի միջավայրի բնապահպանական չափանիշների կիրառման օրինակներ.

1-«Hangeji forest in Tokio» բնակելի շենք, 2- «Experimental house, Helin and Siitonen» բնակելի շենք, 3-«Bosco verticale» բնակելի երկնաքեր, 4- «peruri 88» բնակելի երկնաքեր, 5. «Ensemble mixte ilot J2 ZAC de la Confluence» բնակելի համալիր, 6. «Social housing in Caen» սոցիալական դասի բնակելի շենք, 7- «Carabanchel Social Housing» սոցիալական դասի բնակելի շենք, 8-«60 Richmond Housing Co-Operative» բնակելի շենք

Գեղագիտական տեսանկյունից բնակելի միջավայրի որակական հատկությունները կգնահատվեն բնակելի շենքերի կերպարների ծավալահատակագծային լուծումների անհատականությամբ և ճանաչելիության աստիճանով, շենքերի հորինվածքների լուծումների բազմազանության և միապաղաղության միջև ներդաշնակությամբ, շրջակա միջավայրի հետ տեսողական փոխկապակցվածության հնարքների կիրառմամբ (ավանդական ճարտարապետության բնորոշ լուծումներ), կառուցապատման մաստշտաբայնությամբ՝ դիտման հարմարավետ անկյունների, ուրվագծի բազմազանության ցուցանիշներով, մոդուլային և բջջային կառուցվածքի բարդությամբ (դժվար նկատելի կրկնողություններ ծավալատարածական հորինվածքում): Առկա բնակելի միջավայրի բնապահպանական հատկությունները կարտահայտվեն շենքի ծավալի և արտաքին բնակելի միջավայրի կապակցվածության աստիճանով, բնակելի շենքում կանաչապատ ամառային տարածքների և անհատական պարտեզների առկայությամբ, ներբակային տարածության կանաչապատման աստիճանով (6ւ²/մարդ կանաչապատման մակերես), Էներգաարդյունավետ լուծումների առկայությամբ և Էկոլոգիապես մաքուր շինանյութերի օգտագործմամբ:

СОВРЕМЕННЫЕ КРИТЕРИИ КАЧЕСТВА АРХИТЕКТУРЫ ЖИЛОЙ СРЕДЫ

Представлены особенности процесса развития жилой среды начиная с эпохи индустриальной революции половины 19-го века и до постиндустриальной эпохи конца 20-го века. В результате исследований современных жилых зданий, выявлены основные тенденции и пути развития зарубежной жилой архитектуры, сформулированы современные критерии качества архитектуры жилой среды с функциональной, эстетической и экологической точек зрения, в соответствии с принципами устойчивого развития.

Ключевые слова: индустриальная революция, идеальные города, устойчивое развитие, феноменология, современные тенденции, показатели качества

T.D.Hakobyan

MODERN CRITERIA OF LIVING SPACES ARCHITECTURE

The features of development and evolution of the living areas since the era of the Industrial Revolution of the half of the 19th century to the post-industrial of late 20th century are presented, the modern trends in the design of residential buildings in foreign architectural practice are disclosed, modern criteria in quality of architecture of living areas in terms of functional, aesthetic and environmental aspects, according to the principles of sustainable development are formulated.

Keywords: industrial revolution, ideal city, sustainable development, phenomenology, modern trends, indicators of quality

Գրականություն

1. **Анурин В.Ф.** Постиндустриальное и/или коммунистическое общество [Электронный ресурс] // Социологические исследования. - 1999. - № 7. – URL: http://ecsocman.edu.ru/data/317/091/1217/003_anurin.pdf/ (10.02.2015).
2. **Аракелян Р.Г.** Повышение качеств жилой среды с учетом ценностей традиционных жилых образований (на примере территории Армянского нагорья): Дис. ... канд.архит.: 05.23.21 / МАРХИ. – М., 2011. - 179 с.
3. **Гаспарян М.А.** Композиционные особенности жилых домов Еревана XIX-начала XX в. // Архитектурное наследство. - М., 1992. - № 39.– С. 140-149.
4. **Гаспарян М.А.** Композиция фасадов жилых домов Еревана конца XIX – начала XX в. // Архитектурное наследство. - М.: Стройиздат, 1984. - № 32. – С. 151-156.
5. **Крайняя Н.П.** О городском квартале, его прошлом и будущем [Электронный ресурс] // Архитектурный Вестник. 2011. - №1 (118) . – URL: http://www.intelros.ru/pdf/arc/2011_01/4_%20Kraynaya.pdf (10.02.2015).
6. **Бунин А.В., Саваренская Т.Ф.** Градостроительство XX века в странах капиталистического мира. Т. 2. – М.: Стройиздат, 1979. - 415 с.
7. **Швидковский Д.О., Хан-Магомедов С.** Архитектура капиталистических стран [Электронный ресурс]. – URL: <http://artyx.ru/books/item/f00/s00/z0000026/st003.shtml/> (10.01.2014).
8. **Хасиева С.Л.** Архитектура городской среды. – М.: Стройиздат, 2001.
9. **Бадлуева В. М.** Философия симбиоза Кисё Курокавы // Вестник Томского государственного университета. – 2009. - № 329. - С. 61- 64

10. **Маклакова Т.Г., Павлова Л.И.** Феномен города. - М.: Концерн «Крост», 2008.
11. Жилой организм. Архитектура России [Электронный ресурс]. – URL: <http://archi.ru/world/56235/zhiloi-organizm> (10.01.2014).
12. **Кияненко К.** Социальное видение в современной англо-американской архитектуре [Электронный ресурс] // Архитектурный Вестник. – 2004. - №3 (78). - С. 84-86. – URL: <http://archvestnik.ru/new/files/2043%2084-86%20kiyanenko.pdf> (10.02.2015).
13. **Багрова Н.В., Куценкова М.А.** Особенности современной интерпретации средового подхода в архитектуре [Электронный ресурс] // 2014. - № 1. - С. 22-26. – URL: http://elib.altstu.ru/elib/books/Files/pv2014_01/pdf/022bagrova.pdf (10.02.2015).
14. **Молчанов В.М.** Теоретические основы проектирования жилых зданий: учеб. пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — Ростов н/Д: Феникс, 2003. — 240 с.
15. **Сорокова И. В.** Структура показателей комфортности жилой среды // Актуальные проблемы в строительстве и архитектуре: материалы 63-й ВНТК по итогам НИР / Самар. гос. архит.-строит. ун-т. – Самара, 2006. – С. 186-187.
16. **Carola Clemente, Federico De Matteis.** Housing for Europe/ Strategies for Quality in Urban Space, Excellence in Design, Performance in Building. – Roma: Tipografia del Genio Civile, 2010. - 225p.
17. **Гусева К.С.** Экологические сертификаты строительства // Мир современной науки. - 2011.- № 4. - С.1-4.

Աշխատանքն իրականացված է ՀՀ պետական բյուջեից գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության բազային ֆինանսավորմամբ «ՀՀ ճարտարապետական և շինարարական համալիրների կայուն զարգացման ուղիների բացահայտում, ճշգրտում, ներդրման առաջարկությունների և հանձնարարականների մշակում՝ մշտական մոնիտորինգի կիրառմամբ» ծրագրի շրջանակներում:

Հակոբյան Տիգրան Դավիթի (ՀՀ, ք. Երևան) - ՃՀՀԱՀ, ասպիրանտ, ճարտարապետության և շինարարության պրոբլեմային լաբորատորիա, կ.գ.ա., (+374) 91427129, Tiko19,90@mail.ru:

Акопян Тигран Давидович (РА г. Ереван) - НУАСА, аспирант, проблемная лаборатория Архитектуры и строительства, м.н.с., аспирант, (+374) 91427129, Tiko19,90@mail.ru.

Hakobyan Tigran David (RA, Yerevan) - NUACA, postgraduate student, Problem Laboratory of Architecture and Construction, junior scientific researcher, (+374) 91427129, Tiko19,90@mail.ru.

Ներկայացվել է՝ 10.02.2015

Ընդունվել է տպագրության՝ 16.02.2015